

Inktvis belangrijk geworden (2)

Een nieuwe visserij in kaart: ontwikkeling van de Nederlandse pijlinktvisvisserij

IJMUIDEN – Vanaf 2018 heeft de pijlinktvisvisserij een opmerkelijk groei doorgemaakt, en tegenwoordig is deze soort in de winter niet meer weg te denken uit de Nederlandse afslagen. Terwijl het inktvisseizoen in volle gang is, doet Wageningen Marine Research in opdracht van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) onderzoek naar de ontwikkeling van deze visserij. Hierbij proberen we beter te begrijpen welk deel van de vloot zich op pijlinktvis richt, hoe lang het seizoen duurt, en hoe de vangsten zich gedurende het seizoen ontwikkelen.

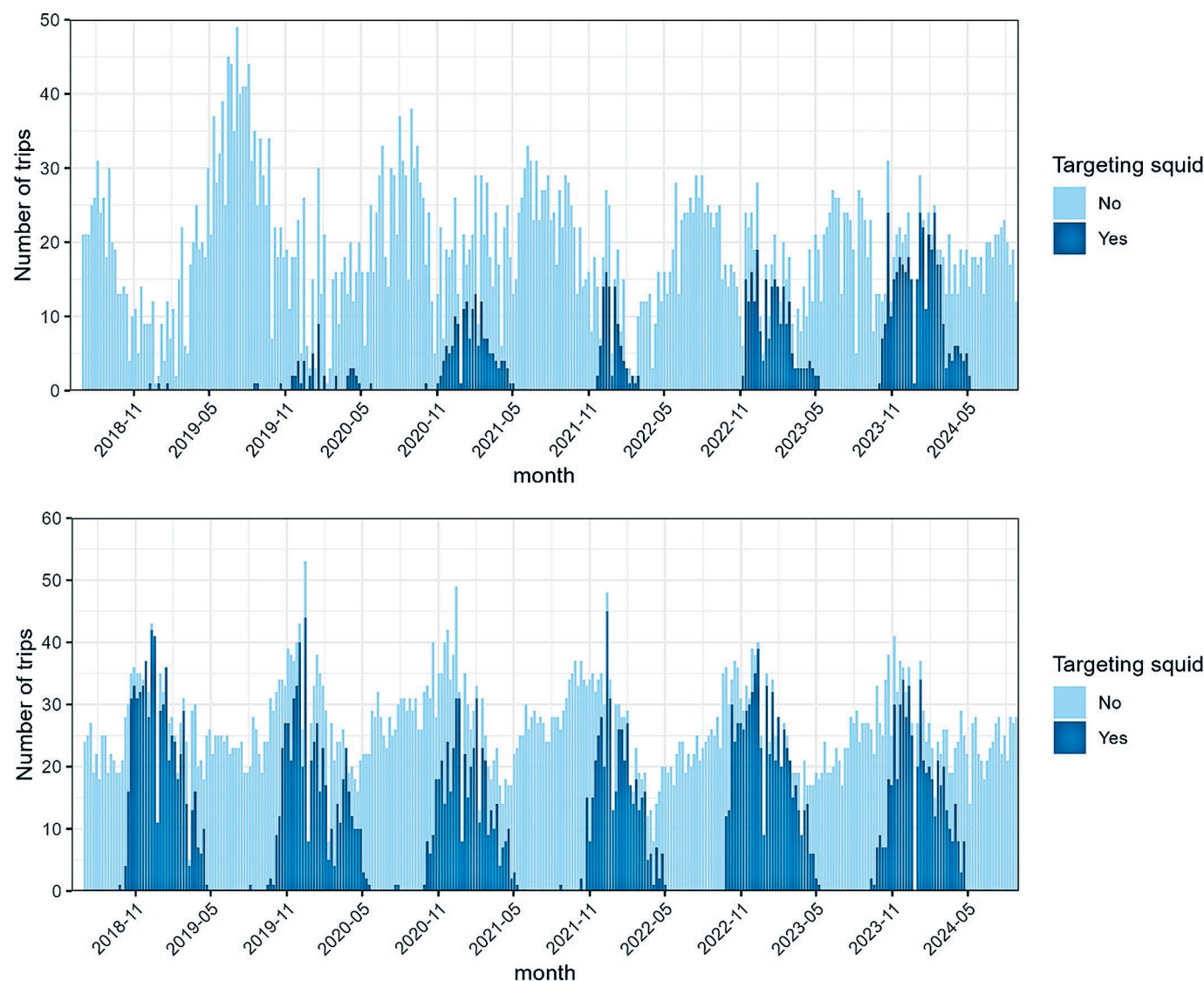
Wie vist op pijlinktvis?

Voor de Nederlandse visserij is vooral de gewone pijlinktvis (*Loligo vulgaris*) van groot belang, en in mindere mate de bijna identieke Noordse pijlinktvis (*Loligo forbesii*). In Visserijnieuws van 10 januari gingen we dieper in op de verschillen tussen de soorten. In de logboeken worden deze soorten niet apart geregistreerd, maar sinds dit jaar wordt de vangstsamenstelling bij de wekelijkse marktmonstering door Wageningen Marine Research bestudeerd. Andere soorten worden in kleine hoeveelheden aangeland.

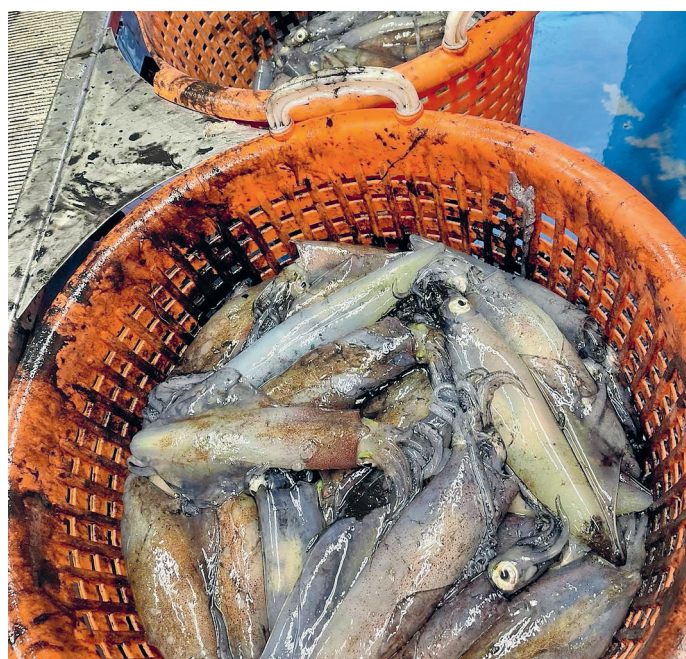
De Nederlandse vloot die pijlinktvis vangt, bestaat voornamelijk uit flyshootvaartuigen en bodemottertrawls. Flyshooters vangen verreweg de meeste pijlinktvis, met 1.700 ton gevangen in het seizoen 2022-2023 en 1.150 ton vorig seizoen. Ottertrawls hebben echter een opvallende groei doorgemaakt, en de jaarlijkse vangst steeg van vrijwel niets in 2018-2019 tot 652 ton in 2023-2024. Ook boomkorkotters landen in beperkte hoeveelheden pijlinktvis aan, maar alleen als bijvangst.

Andere inktvissoorten die gemeld worden in de aanlandingen zijn de grote pijlinktvis (*Todarodes sagittatus*), de slanke pijlinktvis (*Illex coindetii*) en de kortvinpijlinktvis (*Illex illecebrosus*). Vergeleken met de twee *Loligo*-soorten gaat het hier om zeer kleine hoeveelheden. Ook zeekat (*Sepia officinalis*) wordt steeds meer aangeland; Daar is in dit project geen onderzoek naar gedaan.

Voor de flyshootvloot is de gerichte inktvisvisserij niet nieuw, in tegenstelling tot de ottertrawls. Een deel van de ottertrawls-vloot viste voorheen in de winter op platvis en in de zomer op Noorse kreeft (*Nephrops norvegicus*), maar gebruikt de winter nu om volop op pijlinktvis en zeekat te vissen. Ook is er een steeds groter aantal garnalenkotters en Eurokotters die een nettenrol achterop plaatsen om 's winters op deze soorten te

★ Aantal wekelijkse visreizen gericht op pijlinktvis tussen najaar 2018 en zomer 2024 (berekend wanneer aanlandingen van pijlinktvis het grootste deel van de besomming betref). Boven: flyshoot. Onder: ottertrawl.

kunnen vissen. Een aantal schepen vist zowel met flyshoot- als ottertrawlnetten. Meestal gebruiken deze schepen flyshootnetten voor inktvisvisserij, om in de zomer met de ottertrawl op Noorse kreeft te vissen. Erg flexibele visserij, dus!

Waar en wanneer?

Pijlinktvis wordt in de hele Noordzee en het Kanaal gevangen, maar de grootste vangsten zien we in het zuidelijk deel van de Noordzee en het oostelijk Kanaal. Flyshoot-vaartuigen vissen voornamelijk in het oostelijke Kanaal, maar sinds twee jaar is de zuidelijke Noordzee ook voor hen een belangrijk gebied voor inktvisvisserij.

Ottertrawls concentreren zich in de zuidelijke Noordzee. Toen deze visserij net opkwam, werd

Wageningen University & Research publiceert een drieluik over (pijl-) inktvis.

Artikel 1: 'Pijlinktvis in de Noordzee en Het Kanaal: welke soorten? Auteurs: Bryan de Reus en Bram Couperus (WMR)

Artikel 2: 'Een nieuwe visserij in kaart: ontwikkeling van de Nederlandse inktvisvisserij'. Auteur: Lennert van de Pol (WMR)

Artikel 3: 'Pijlinktvis: een succesverhaal naar de exportmarkten'. Auteur: Geert Hoekstra (WECR)

De artikelenreeks voor dit project KB-35-104-10-WMR-1 is gefinancierd door Wageningen University & Research vanuit het 'Voedsel- en Waterveiligheidsprogramma', dat wordt ondersteund door het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur.

vooral ter hoogte van België gevestigd. In de laatste twee jaar is echter ook verder noordelijk, in de buurt van de Klaverbank, een goede visserij op pijlinktvis ontstaan.

Voor beide vlootsegmenten zijn de pijlinktvisvangsten erg seizoensgebonden, van oktober tot maart. De seizoenslengte verschilt: flyshooters blijven doorgaans langer op pijlinktvis vissen

dan ottertrawls: zo'n 20 weken voor flyshoot tegenover 10 weken voor ottertrawls.

Er lijken daarin verschillen te zitten tussen visserij op pijlinktvis en op zeekat. Zeekat wordt ook voornamelijk in het oostelijk Kanaal gevangen, gevolgd door de zuidelijke Noordzee, maar de piek van het seizoen ligt in Het Kanaal vroeger, in oktober. Het gros van de zeekat wordt door flyshooters aangeland. Ottertrawls vangen aanzienlijk minder zeekat.

Samenstelling vangst

Ook is er gekeken naar de samenstelling van de aanlandingen als er gericht op inktvis gevestigd wordt. Die is allesbehalve eenzijdig: Voor ottertrawls bestaan de aanlandingen voor zo'n 50% uit pijlinktvis. Daarnaast wordt

veel wijting en horsmakreel gevangen. Tijdens een flyshootreis op inktvis bestaat de vangst voor zo'n 30 procent uit pijlinktvis, de rest bestaat uit onder andere wijting, makreel, zeekat, ponen en mul.

Vangst en inspanning

Onderzoekers van Wageningen Marine Research hebben ook gekeken naar methoden om de effecten van visserij op de pijlinktvispopulaties te bepalen. Omdat inktvissen een korte levenscyclus hebben, zijn gewone bestandsschattingmodellen, zoals die voor rond- en platvis, niet bruikbaar. Hoe het bestand er in het ene jaar voorstaat, zegt immers heel weinig over het bestand volgend jaar. Voor dit soort kortlevende soorten worden andere methoden gebruikt.

Logboekgegevens werden gebruikt om te onderzoeken hoe de vangstefficiëntie (kilogram pijlinktvis per dag) zich gedurende het inktvisseizoen ontwikkelt voor de flyshoot- en ottertrawvisserijen in Het Kanaal en de Noordzee. In de meeste jaren zien we dat de vangstefficiëntie het hoogst is rond eind november of begin december. Na deze piek is er een geleidelijke afname van de vangstefficiëntie gedurende het seizoen te zien.

De resultaten wijzen op grote verschillen tussen de jaren, met hogere schattingen voor recentere seizoenen. De hoogste vangstefficiëntie zagen we in het seizoen van 2022-2023. Waar dit door komt, is nog niet bekend: pijlinktvis zijn door hun korte levenscyclus erg gevoelig voor schommelingen in bijvoorbeeld temperatuur en stromingen. Ook is bekend dat pijlinktvis kort na de paai sterven, wat het einde van het seizoen zou kunnen inluiden.

De relatie tussen levensduur en omgevingsfactoren kan gebruikt worden om te schatten hoeveel pijlinktvis er aan het begin van het seizoen was, maar die schattingen zijn erg onzeker. Volgend jaar zijn onderzoekers van plan om deze schattingsmethode verder te ontwikkelen, waarbij ook gekeken wordt naar de lengteverdeling en soortensamenstelling van de inktvisvangsten. Ook het effect van de omgeving op de grootte van de populatie wordt verder onderzocht.

Wordt vervolgd

Al met al is de ontwikkeling van de inktvisvisserij in de Noordzee erg interessant voor onderzoekers, en een welkome komst voor vissers voor wie visserij op traditionele, gequoteerde soorten lastiger wordt.

Dit eerste onderzoek naar deze visserij heeft veel nieuwe vragen opgeleverd die we in de toekomst gaan onderzoeken. Met verbeterde dataverzameling hopen we meer inzicht te krijgen in deze visserij en het effect ervan op inktvispopulaties.